

kommun@tibro.se

2022-05-25

Dnr 2020:5416

Rektor:

emelie.ahlen@tibro.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av skolans arbete för
kvalitet i undervisningen i moderna språk –
undervisning för kommunikativ förmåga vid Ny-
boskolan i Tibro kommun.

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Nyboskolan i Tibro kommun. Syftet är att granska kvaliteten i några delar av undervisningen i moderna språk (i språken franska, spanska och tyska) – undervisning för kommunikativ förmåga inom ramen för språkval i grundskolan. Granskningen omfattar 30 grundskolor spridda över landet. Ett fåtal av skolorna erbjuder moderna språk via fjärrundervisning.

Granskningen ska besvara två frågeställningar:

1. I vilken utsträckning ger undervisningen i moderna språk eleverna möjlighet att utveckla kommunikativ förmåga (produktion och interaktion) så att de kan använda målspråket i olika sammanhang?
2. I vilken utsträckning skapar skolan förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet som ger eleverna reella möjligheter att fullfölja sina studier i moderna språk?

Detta beslut avser Nyboskolan. Skolinspektionen har genomfört fyra lektionsobservationer i språken franska, spanska och tyska. Dessutom har intervjuer med elever, lärare och rektor genomförts. Granskningen genomfördes 28-29 mars 2022 av utredarna Lena Knutsson och Maria Lodmark. Intervjuerna och lektionsobservationerna har sammanställts i ett protokoll som kommunicerats med huvudmannen. Protokollet ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut. De samlade iakttagelserna från alla skolor som ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras under december 2022.

Fakta om verksamheten

Nyboskolan är en kommunal högstadieskola i Tibro. På skolan går cirka 400 elever i årskurserna 7-9. Skolan erbjuder de moderna språken franska, spanska och tyska. De elever som inte läser något av dessa språk läser en kombination av svenska och engelska på tiden för språkvalet. Skolan leds av rektor.

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen vilket beskrivs i bilaga 1 Bedömningsområden. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 2. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men att utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg

utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. Skolinspektionen begär också en skriftlig redovisning av åtgärder av huvudmannen. Om Skolinspektionen bedömer att skolan uppfyller kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Nyboskolan i följande utsträckning:

Undervisningen ger elever möjlighet att utveckla kommunikativ förmåga

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande delar:

- Rektorn behöver se till att lärarna får förutsättningar för att se till att utbildningen vilar på vetenskaplig grund. Lärarna bör ges möjlighet till att erhålla riktade kompetensutvecklingsinsatser för att utveckla undervisningen utifrån vad forskning och beprövad erfarenhet visar.
- Rektorn och lärarna behöver se till att undervisningen i högre utsträckning utgår från elevernas individuella behov och förutsättningar.

Skolan skapar förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del.

- Rektorn behöver utveckla skolans arbetssätt för att ge alla elever förutsättningar att fullfölja sina studier i moderna språk.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 1 november 2022 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Observera att det är bra att mallen skickas ut separat som ett Worddokument, för att underlätta skolans arbete med att fylla i den.

Redogörelsen skickas via e-post, till: maria.lodmark@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2020:5416) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område. I slutet på varje område finns en sammanfattande bedömning.

Undervisningen ger elever möjlighet att utveckla kommunikativ förmåga

I detta område granskas om undervisningen i moderna språk ger eleverna möjlighet att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga. Det handlar bland annat om att eleverna får möjlighet att formulera sig och samspela med andra i tal och skrift samt lära sig att anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare.

Undervisningsidé kring kommunikativ förmåga på målspråket

Granskningen visar att lärarna arbetar efter en gemensam undervisningsidé för att utveckla elevernas kommunikativa förmåga men att koppling till vetenskaplig grund behöver stärkas i planering och genomförande av undervisningen. Ytterligare visar granskningen att lärarna inkluderar den interkulturella aspekten i undervisningen. Slutligen visar granskningen att alla undervisande lärare i moderna språk behöver samverka i högre utsträckning för att kunna utveckla undervisningen tillsammans.

Lärarna har en gemensam undervisningsidé för att utveckla den kommunikativa förmågan hos elever men koppling till vetenskaplig grund behöver stärkas

I intervju med lärarna berättar de att de har en gemensam undervisningsidé kring den kommunikativa förmågan när de planerar och genomför sin undervisning i moderna språk. De försöker få med alla förmågor, lyssna, läsa, skriva och tala under lektionstillfällena. De tar avstamp i sin planering från läromedlet i respektive språk då läromedlen utgår ifrån styrdokumentet och då de är uppbyggda efter ungdomars intresseområden men lärarna beskriver också att de har egna idéer som de använder sig av i undervisningen. De uppger i inskickat material inför granskningen att utifrån en bas av ord, uttryck samt grammatiska strukturer ges eleverna möjlighet att utveckla sin kommunikativa förmåga i tal och skrift.

Eleverna berättar att undervisningen till största del utgår ifrån läromedel och olika arbetsblad. Utifrån dessa lyssnar, läser, skriver och talar eleverna. Vid de lektionsobservationer som genomfördes noterades detta arbetssätt.

Vad det gäller att planera utifrån aktuell forskning och beprövad erfarenhet så är det inte något som görs specifikt utifrån moderna språk. På skolenheten arbetar man övergripande med "En skola för alla" vilket är en kompetensutvecklingsinsats som handlar om inkluderande undervisning utifrån ledning och stimulans samt extra anpassningar. Lärarna efterfrågar mer riktad kompetensutveckling mot ämnet moderna språk vilket de upplever är lägre prioriterat och att det var länge sedan de fick någon input utifrån kring moderna språk och nya rön kring ämnet. I intervju med rektorn så bekräftar hen att deras nuvarande kompetensutvecklingsinsats är bred men att den kan komma att bli mer ämnesspecifik och knyta an till aktuell forskning. Flera av lärarna i moderna språk har gått sin lärarutbildning för länge sedan och det kan finnas ett behov av en uppdatering av nya rön, säger hen.

Lärarna inkluderar interkulturell kompetens i undervisningen

Lärarna säger att läromedlen de använder tar upp kunskap om olika länder där målspråket talas. En lärare använder också relevanta program från UR som tar upp kultur, musik, fritid och skola i spanstalande länder som de kan jämföra med Sverige. Någon av lärarna beskriver en språkdag som de tidigare haft på skolenheten som innefattade musik, mat och dans från länder där det talas franska, spanska och tyska. Det var roligt och motiverade eleverna för att fortsätta läsa, säger hen. Lärarna beskriver att de arbetar för att ge eleverna en interkulturell kompetens genom att de får göra olika presentationer av målspråkstalande länder i syfte att också stimulera och vidga eleverna vyer och kunskap om dessa länder.

Eleverna berättar att de bland annat gjort presentationer om olika städer. Några elever säger att det finns information om olika städer i deras läroböcker där de kan läsa om vad staden är känd för och om mat eller högtider som är relaterade till staden. Eleverna som läser franska beskriver att de en gång per termin får testa att laga en fransk måltid och att de också läser om olika fransktalande länder. I spanskan berättar eleverna har de precis talat om "dagen om de döda" vilket är en tradition från Mexico. De säger att de i likhet med franskan också läser texter om olika spanstalande länder.

Det framkommer vid elevintervjuer att det varierar i vilken utsträckning de kan se sig som framtida användare av målspråket. Någon elev beskriver att hen gillar Spanien och vill kunna åka dit och kommunicera på målspråket. Några elever har släkt och familj från Tyskland vilket och därför kändes det naturligt att välja det som språkval. Eleverna som läser franska berättar att de tycker språket är vackert och intressant vilket var deras motivation för att välja just det språket. De säger att lärarna ibland pratar med dem om varför det är bra att kunna tala de olika språken. Lärarna säger att ett syfte är att vidga vyerna för eleverna. Frankrike är Paris för många elever och Tyskland är Berlin men länderna är ju så mycket mer än bara dess huvudstäder, berättar de.

Lärarnas reflektion över, och utveckling av, undervisningen behöver stärkas

Enligt eleverna så efterfrågar lärarna deras synpunkter av undervisningen i varierande grad. Några elever beskriver att de fått skriftligen svara på frågor om undervisningen och någon säger att deras lärare ibland frågar dem vad de tycker. Några elever är inte av uppfattningen att läraren tar reda på eleverna vad de tycker om undervisningen eller vad de är intresserade av. De flesta av eleverna säger att innehållet är bestämt och att de arbetar utifrån läromedlet i hög omfattning. De kan dock få vara med och påverka undervisningen när "det riktiga arbetet" är klart.

Lärarna beskriver att de låter eleverna vara delaktiga och att de utvärderar undervisningen både skriftligt och muntligt. Vad det gäller att ta in elevernas intressen säger en lärare att ibland händer det att elever kommer med låtar som de hört och då brukar de titta på texterna tillsammans. Lärarna uppger att möjligheten att tillsammans i kollegiet utvärdera och utveckla undervisningen i moderna språk är begränsad då de inte har så mycket tid tillsammans. En gång i månaden har de ämnesträffar på en timme men då går tiden ofta åt till specifika elevärenden eller praktiska frågor. De säger att utveckling av undervisningen ligger på den enskilde läraren. I spanska finns det två undervisande lärare och de kan arbeta parallellt med respektive grupp. Lärarna i spanska delar med sig av uppgifter till varandra och de sambedömer också prov.

Skolinspektionen rekommenderar att rektor skapar förutsättningar för lärarna att kunna träffas för utveckling av ämnet. Rektor bör också strukturera och följa upp att en viss tid av lärarnas ämnesträffar viks till utvecklingsarbete av ämnet.

Arbetsformer och stöd för användande av målspråket

Granskningen visar att eleverna får använda språket på ett vardagsnära sätt men att undervisningen till allra största del utgår ifrån läromedel och arbetsblad. Eleverna får använda målspråket i varierande grad med övervägande del styrda uppgifter som exempelvis utifrån färdiga texter och dialoger. Ytterligare visar granskningen att lärarna anpassar undervisningen till elevernas behov och förutsättningar men att det finns en stor andel elever som riskerar att inte uppnå målen vilket lärarna uppger beror på att de inte har motivation, intresse eller ork för ämnet.

Elevernas möjligheter att använda målspråket på ett vardagsnära sätt behöver utvecklas

Eleverna berättar att de upplever att de arbetar med vardagsnära innehåll och att de kommer att ha nytta av det i framtiden. De ger exempel på olika vardagsnära områden de arbetat med som familj, att handla, kroppen och att boka rum på hotell. Utgångspunkten för deras arbete är nästan alltid läroboken eller olika arbetsblad, beskriver de. Det händer att de kan få titta på någon film eller serie men detta är då de är färdiga med sitt "riktiga arbete". På frågan om hur de använder målspråket i undervisningen uppger eleverna att de inte talar så mycket fritt utan de läser texter och dialoger från boken. De berättar att de blandar svenska och

målspråket ganska mycket men att deras lärare använder målspråken i hög grad. De muntliga övningar som genomförs i samband med Skolinspektionens lektionsobservationer är tagna från läroböcker eller arbetsblad. Under någon av observationerna inleds lektionen med att eleverna får tala fritt om vad de gjort i helgen.

Det framkommer i intervjuer att det varierar hur mycket lärarna talar målspråket på lektionerna beroende på vilken årskurs de undervisar, vad de gör och vilken grupp de har framför sig. Lärarna uppger att det är en balansgång när det gäller att använda målspråket i klassrummet då för mycket målspråkande kan skrämma eleverna i början. Det är också skillnad i språken där tyskan går lättare att prata och förstå för eleverna medan franskan är svårare, säger lärarna. Skolinspektionens observationer bekräftar lärarna och elevernas utsagor där målspråket talas i mycket hög omfattning i något klassrum men i andra klassrum varvas till viss del målspråket med svenska.

Lärarna uppger att de ofta arbetar med dialoger där eleverna skriver dem tillsammans för att sedan jobba med dem muntligt. Eleverna kan skriva texter utifrån sig själva, de kan spela spel och de kan göra frågor där de frågar och svarar varandra. Övningarna är kopplade till det område de för tillfället håller på med och utgår oftast från läroboken.

Anpassning till elevernas behov och förutsättningar behöver stärkas

Eleverna säger att om de har svårt med något så försöker läraren förklara och att de får extrauppgifter att öva på. De har också appar där de kan få träna extra på områden om de behöver. Om eleverna behöver mer utmaningar finns alltid stenciler och arbetsblad att få av lärarna.

Lärarna berättar att de anpassar undervisningen till olika elevers behov och förutsättningar. De ger flera exempel på hur de kan låta enskilda elever få längre provtid, göra muntligt istället för att skriva och differentiera uppgifterna för eleverna så de som har svårigheter endast behöver göra vissa medan elever som vill ha fler utmaningar får fler och mer fördjupade uppgifter. De berättar att det på skolan också finns studiestödstitid med en lärare i moderna språk på plats. På frågan hur man arbetar med de elever som riskerar att inte nå ett godkänt betyg i det moderna språket, vilket på skolenheten är ganska många, säger lärarna att det är elever som inte vill och har gett upp. De uttrycker att många av dessa elever inte pluggar tillräckligt eller har intresse för ämnet och att det då inte spelar någon roll hur mycket de försöker anpassa undervisningen. I intervju med rektor så uppger hen att när hen samtalat med lärarna kring varför så många elever inte når målen för ett godkänt betyg menar de att det beror på elevernas egen motivation, att de inte läser på och att det finns en anti-läxkultur. Rektor menar att kompetensen kring ledning och stimulans samt en mer inkluderande undervisning måste höjas på skolenheten.

Lärarna arbetar aktivt med att ge vägledning och strategier då inte språket räcker till

Granskningen visar att lärarna ofta ger eleverna vägledning för att kunna uttrycka sig på målspråket. De hjälper eleverna genom att presentera olika strategier för att komma vidare då de fastnat i språkanvändningen.

Eleverna säger i intervju att om de fastnar på ett ord eller uttryck, både utifrån muntliga och skriftliga uppgifter brukar deras lärare ge dem råd för att komma vidare. Det kan vara att de ska tänka på vad ordet heter på engelska, att försöka förklara runt ordet/frasen eller att hitta synonymer. Lärarna uppmanar också eleverna att försöka hjälpa varandra om de fastnar och lärarna kan förklara ordet och sätta det i en mening för att eleverna ska få exempel på hur det kan användas.

Lärarna berättar att de använder sig av olika metoder för att stötta eleverna om de fastnar i användningen av målspråket. De ber eleverna att försöka sätta eventuella ord och begrepp i ett sammanhang, ge dem ledtrådar som att ibland ge dem första bokstaven i ett ord. De ber eleverna referera till andra språk de kan som engelska och svenska. De betonar att en strategi är att uppmuntra och peppa eleverna mycket så att de orkar försöka fortsätta när de stöter på svårigheter. Ovanstående nämnda strategier var något som observerades av Skolinspektionens utredare på lektionsbesöken.

Klassrumsklimatet är tillåtande

Granskningen visar att det råder ett tillåtande klassrumsklimat i undervisningen i moderna språk på skolenheten. Vidare visar granskningen att lärarna arbetar för att eleverna ska våga tala målspråket på lektionerna.

Eleverna beskriver i intervju att de tycker att klimatet är tillåtande och att de vågar göra misstag. Någon elev uppger att någon annan elev kan skratta när någon säger fel men att det inte upplevs på ett elakt sätt. De intervjuade eleverna i årskurs nio berättar att de är helt trygga i gruppen där de känner stor gemenskap och trygghet i varandra. Samtliga elever beskriver att lärarna ser till att alla elever får komma till tals på olika sätt. Ibland frågar läraren elever som inte räcker upp handen eller att de får läsa upp något i turordning. De berättar att lärarna ofta styr vilka de sitter med och vilka de samarbetar med men att de ibland kan få välja det själva.

Lärarna uppger att de arbetar på olika sätt för att få till ett tryggt och tillåtande klassrumsklimat. Någon lärare säger att hen tycker sig märka en tendens att det är fler elever nuförtiden som inte vågar läsa högt eller svara på frågor i klassrummet. En tanke kring detta är att de kan vara rädda för att de spelas in och att det kan komma att spridas. Eleverna är väldigt rädda för att göra bort sig inför de andra, säger läraren och berättar att hen låter eleverna prata i kör tillsammans i början. De säger att eleverna är väldigt blyga och tysta i sexan då de kommer ifrån olika skolenheter och inte känner varandra. Lärarna beskriver att de peppar eleverna

mycket och att de kan få leka fram språket, genom att spela Löjligen familjen till exempel. Eleverna kan också få spela in sig själva på paddan och då är det bara läraren som tar del av tal och uttal, säger lärarna. En lärare berättar att hen ofta tar upp sig själv som exempel utifrån att vara någon som lär sig ett nytt språk. Läraren har inte svenska som modersmål och använder detta för att visa att man måste våga tala och säga fel för att lära sig målspråket.

De uppger att de styr formerna för ett tillåtande klassrumsklimat utifrån placering och samarbeten i klassrummet vilket eleverna ibland kan uppfatta som fyrkantigt men fungerande.

Sammanfattande bedömning av området:

Skolinspektionens granskning visar att lärarna arbetar efter en gemensam undervisningsidé för att utveckla elevernas kommunikativa förmåga men att koppling till vetenskaplig grund behöver stärkas utifrån planering och genomförande av undervisningen. Ytterligare visar granskningen att lärarna inkluderar den interkulturella aspekten i undervisningen. Granskningen visar också att alla undervisande lärare i moderna språk behöver samverka i högre utsträckning för att kunna utveckla undervisningen tillsammans.

Granskningen visar att eleverna får använda språket på ett vardagsnära sätt men att undervisningen till allra största del utgår ifrån läromedel och arbetsblad. Eleverna får använda målspråket i varierande grad med övervägande del styrda uppgifter. Ytterligare visar granskningen att lärare och elever anser att lärarna anpassar undervisningen till enskilda elevernas behov och förutsättningar men att det finns en stor andel elever som riskerar att inte uppnå målen vilket lärarna uppger beror på att de inte har motivation, intresse eller ork för ämnet.

Granskningen visar att lärarna ofta ger eleverna vägledning för att kunna uttrycka sig på målspråket. De hjälper eleverna genom att presentera olika strategier för att komma vidare då de fastnat i språkanvändningen. Ytterligare visar granskningen att det råder ett tillåtande klassrumsklimat i undervisningen i moderna språk på skolenheten. Slutligen visar granskningen att lärarna arbetar för att eleverna ska våga tala målspråket på lektionerna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver se till att lärarna får förutsättningar för att se till att utbildningen vilar på vetenskaplig grund. Lärarna bör ges möjlighet till att er hålla riktade kompetensutvecklingsinsatser för att utveckla undervisningen utifrån vad forskning och beprövad erfarenhet visar.

Skolinspektionens granskning visar att lärarnas förutsättningar för att ta del av aktuell forskning och studier relaterat till ämnet moderna språk är begränsade. På skolenheten genomförs en övergripande kompetensutvecklingssatsning inom ledning och stimulans, extra anpassningar och särskilt stöd men lärarna har få möjligheter att kunna ha strukturerade diskussioner kring ämnet moderna språk utifrån aktuell forskning och beprövad erfarenhet.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektor att tydliggöra förväntningar på, samt se till att lärare får möjlighet att, diskutera och utgå ifrån aktuell forskning och nya rön i undervisningen. Detta kan exempelvis ske genom att delta i gemensam kompetensutveckling såsom Skolverkets Språksprånget där lärarna gemensamt kan kritiskt granska, pröva och utveckla sin undervisning.

- Rektorn och lärarna behöver se till att undervisningen i högre utsträckning utgår från elevernas individuella behov och förutsättningar.

Skolinspektionens granskning visar att det finns ett stort antal elever som riskerar att inte nå upp till ett godkänt betyg i moderna språk. Dessa elever anses inte vara i behov av anpassningar eller stöd utan det finns en uppfattning att det är elevernas bristande vilja och motivation som ligger till grund för den bristande målluppfyllelsen.

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna i högre utsträckning tar reda på vad enskilda elever är i behov av för att nå målluppfyllelse. Genom att göra eleverna delaktiga i undervisningens innehåll och form, genom att i högre grad utgå ifrån elevernas intressen kan eleverna i högre grad se en relevans för ämnet och stärka elevernas motivation för studierna.

Skolan skapar förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet

Likvärdig status kring undervisningen i moderna språk

Granskningen visar att rektorn har ett engagemang för moderna språk och skapat en ny struktur vid eventuella omval. Samtliga intervjugrupper uppger dock att de inte upplever att de moderna språken har samma status som ett flertal andra ämnen.

Rektor berättar att de gjort om omvalsprocessen på skolenheten och alla elever i årskurs sex väljer ett modernt språk och endast om de riskerar ett F i svenska eller engelska kan göra ett omval. Detta menar hen har påverkat ämnets status, genom att eleverna tidigare kunnat välja bort ämnet i högre omfattning har statusen varit lägre. Istället för att avbryta sina studier i moderna språk ska eleverna få en undervisning som bygger på ledning och stimulans och de ska kunna få de anpassningar och stöd de har behov av för att kunna erhålla ett godkänt betyg, säger rektorn.

Lärarna säger att de upplever att rektorn är engagerad och att de tycker att det är positivt att eleverna inte kan välja bort det moderna språket för lättvindigt. De menar att utifrån organisation och i jämförelse med andra ämnens förutsättningar är det ingen skillnad i status. Då skolenheten inom kort ska flytta till en annan skolbyggnad önskar de fasta klassrum för att kunna prägla det utifrån språk genom att exempelvis sätta upp affischer på målspråket och ha målspråkslitteratur i klassrummet.

Samtliga intervjuade elever uppger att de inte tycker att de moderna språken är lika viktiga som andra ämnen. De så kallade kärnämnen är de allra viktigaste och om de behöver prioritera mellan dessa ämnen och det moderna språket är det givet att "kärnämnen" går först då de också är behörighetsgivande. De moderna språken, säger eleverna ligger under "kärnämnen" när de kategoriserar de olika ämnen de studerar i skolan.

Rektorn berättar att de kommer att följa upp resultaten efter vårterminens slut och att de kommer att göra det utifrån hela betygsskalan. Alla elevers förutsättningar och behov ska stimuleras och det är viktigt att en elevs progression följs. De tittar också på eventuella könsskillnader i elevernas måluppfyllelse. Rektorn gör lektionsobservationer två gånger per termin. Lärarna bekräftar att rektor gör lektionsobservationer och hen vid tillfälle också deltar på ämnesträffar och har tillgång till minnesanteckningar från dessa.

Arbete för att säkra kompetens till undervisningen i moderna språk

Granskningen visar att rektorn behöver erbjuda lärarna riktad kompetensutveckling för att kunna utveckla undervisningen i moderna språk. Ytterligare visar granskningen att det finns upparbetade strukturer för stöttning av obehöriga lärare samt vikarier.

Rektorn berättar att de arbetar brett och ämnesövergripande i den kompetensutvecklingsinsats, "En skola för alla" som pågår. Hen säger att lärarna i moderna språk haft möjligheter att göra moduler inom Skolverkets olika digitala kompetensutvecklingsverktyg eller att de kan besöka varandras lektioner i syfte av kollegialt lärande men att tiden är begränsad och den gemensamma satsningen är prioriterad. Därför säger hen, har lärarna i moderna språk inte fått så mycket kompetensutveckling. Detta berörs också under frågeställning ett tidigare i detta beslut.

Det finns en undervisande, obehörig lärare i moderna språk och hen har handledning av en behörig lärare en gång per vecka, enligt rektorn. Rektorn har också uppföljning med denna lärare en gång i månaden. Den lärare som är handledare beskriver att hen stöttar läraren kring struktur, uppgifter och behov. När det kommer in tillfälliga vikarier har skolan skapat vikarieböcker med instruktioner och material. De ordinarie lärarna som finns på plats stöttar också upp vid behov.

Arbetsätt för att främja att fler elever fullföljer studier i moderna språk

Granskningen visar att det är främst elever som har svårigheter i andra ämnen som väljer bort att läsa moderna språk. Det är en relativt hög andel av eleverna som läser svenska/engelska istället för ett modernt språk. Ytterligare visar granskningen att elever inte kan ges stöd i moderna språk på samma sätt som i andra ämnen.

Rektorn säger att de på olika sätt arbetar för att eleverna ska fullfölja sina studier i moderna språk. Dels utifrån att höja kompetensen hos lärarna att ha en mer differentierad och inkluderande undervisning. Detta arbetar de med, som tidigare nämnts, utifrån en gemensam kompetensutvecklingsinsats på skolan. Skolan har också gjort om processen för omval vilket har inneburit att eleverna förväntas att läsa det språk som de väljer till årskurs sex och att skolan ska ge eleverna dem de anpassningar och det stöd de har rätt till för att kunna fullfölja studierna i det moderna språket. Dels har själva omvalsprocessen förändrats där eleverna numera inte kan välja bort ämnet om de känner att det är allmänt tufft eller utmanande i skolan.

Eleverna är införstådda i att de numera inte kan avbryta sina studier i moderna språk men uppger att om de har ett icke godkänt betyg i engelska eller svenska kan de få göra det. De säger att det finns språkstöd utanför ordinarie skoltid om de behöver där en lärare i moderna språk alltid finns med.

Rektorn säger att hen inte sett några skillnader utifrån kön när det gäller elever som gjort omval. Det hen kunnat avläsa är att det är elever med svårigheter i andra ämnen som avbryter då det är ett teoretiskt ämne. Då rektorn inte arbetat ett fullt läsår har hen inte följt upp och analyserat orsakerna till elevernas avhopp men kommer att göra det efter läsårets slut. Inför eventuellt avhopp ska elev, vårdnadshavare och lärare kopplas in, vilket bekräftas av en elev vid ett enskilt samtal.

Lärarna uppger i intervju att de upplever att det finns många elever som har vare sig vilja eller intresse av att studera ämnet. De uppger att det är svårt för dem att göra något för en elev om hen gett upp eller inte vill. De anser att det skulle vara positivt att nivågruppera eleverna så att de som verkligen vill och har förutsättningar skulle få förutsättningar att nå långt i sina språkstudier. De berättar att de gör extra anpassningar för elever i behov inom ramen för ordinarie undervisning, som exempelvis längre provtid, möjligheter till att sitta enskilt exempelvis men trots det är det många elever som riskerar att inte få ett godkänt betyg. Någon specialpedagogisk kompetens finns inte riktad mot moderna språk.

Rektorn berättar att skolans utvecklingsteam arbetar fokuserat med lektionsdesign utifrån ledning och stimulans och extra anpassningar. Hen ser ett behov av att undervisningen i moderna språk individanpassas i större utsträckning där fler och olika typer av bedömningsformer ingår för att göra undervisningen mer inkluderande. Hen ser också ett stort behov av att arbeta med elevernas motivation. Ambitionen är att skolan ska vara för alla elever men att de inte riktigt är där ännu.

Hen ser också att skolan behöver utveckla sitt arbete i att ge elever som studerar moderna språk möjligheter till ett riktat stöd.

Sammanfattande bedömning av området:

Skolinspektionens granskning visar att rektorn har ett engagemang för moderna språk och skapat en ny struktur vid eventuella omval. Samtliga intervjugrupper uppger dock att de inte upplever att de moderna språken har samma status som ett flertal andra ämnen. Granskningen visar att rektorn behöver erbjuda lärarna riktad kompetensutveckling för att kunna utveckla undervisningen i moderna språk. Ytterligare visar granskningen att det finns upparbetade strukturer för stöttning av obehöriga lärare samt vikarier. Granskningen visar att det är främst elever som har svårigheter i andra ämnen som väljer bort att läsa moderna språk. Det är en relativt hög andel av eleverna som läser svenska/engelska istället för ett modernt språk. Slutligen visar granskningen att elever inte kan ges stöd i moderna språk som samma sätt som i andra ämnen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver utveckla skolans arbetssätt för att ge alla elever förutsättningar att fullfölja sina studier i moderna språk.

Skolinspektionens granskning visar att eleverna väljer bort moderna språk för att klara kunskapskraven i andra ämnen. En stor andel av eleverna i moderna språk riskerar att inte nå kunskapskraven för ett godkänt betyg vilket innebär att en utredning om en elevs eventuella stödbehov bör inledas.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn tillsammans med lärarna gör en analys av de elever som riskerar att inte nå målen i moderna språk för att se om det finns en koppling till brist på stöd i undervisningen. Vidare förutsätter Skolinspektionen att skolan härnäst betraktar moderna språk som likvärdigt med övriga ämnen när det gäller att ge eleverna extra anpassningar och stöd.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Wide

Anna Wide
Beslutsfattare
Signerat av: Anna Wide

X Maria Lodmark

Maria Lodmark
Utredare
Signerat av: Maria Lodmark

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Lena Knutsson deltagit.

Bilaga 1: Bedömningsområden

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet.

Inom respektive frågeställning granskas följande:

Frågeställning 1: I vilken utsträckning ger undervisningen i moderna språk elever möjlighet att utveckla kommunikativ förmåga (produktion och interaktion) så att de kan använda målspråket i olika sammanhang?

1. Undervisningsidé kring kommunikativ förmåga på målspråket
2. Arbetsformer och stöd för användande av målspråket
3. Vägledning och arbetssätt för att pröva strategier då språket inte räcker till
4. Klassrumsklimat för att förebygga talängslan och uppmuntra användning av språket

Frågeställning 2: I vilken utsträckning skapar skolan förutsättningar för en undervisning av hög kvalitet som ger elever reella möjligheter att fullfölja sina studier i moderna språk?

1. Likvärdig status kring undervisningen i moderna språk
2. Arbete för att säkra kompetens till undervisningen i moderna språk
3. Förutsättningar för fjärrundervisning i moderna språk (endast för skolor med fjärrundervisning)
4. Arbetssätt för att främja att fler elever fullföljer studier i moderna språk

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
(<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-inspektioner/skolans-arbete-for-kvalitet-i-undervisningen-i-moderna-sprak--undervisning-for-kommunikativ-for-maga/>)

Bilaga 2: Författningsstöd

Enligt **skollagen**¹ ska elever i grundskolan erbjudas undervisning i moderna språk. I **skolförordningen**² anges under vilka förutsättningar som undervisning ska erbjudas och anordnas i språken franska, spanska och tyska. Under vissa förutsättningar får fjärrundervisning anordnas i ämnet moderna språk i grundskolan (10 kap 4 och 8 §§ och 21 kap 2-5 §§ skollagen, 5 a kap. 2-4 §§ och 9 kap. 5-7 skolförordningen).

Frågeställning 1

Enligt **skollagen** ska det i utbildningen i grundskolan tas hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. I skollagen föreskrivs att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Vidare anges i skollagen att elever i grundskolan ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Av skollagens framgår också att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Av **skolförordningen** framgår att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. Av **läroplanen** framgår att skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning. Vidare anges i läroplanen att läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan. Därtill framgår av läroplanen att läraren tillsammans med eleverna ska planera och utvärdera undervisningen. Av läroplanen framgår också att rektorn har ansvaret för skolans resultat och, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet (1 kap. 4-5 §§, 3 kap 2 § och 5 kap 3 § skollagen, 5 kap. 2 § skolförordningen, Lgr11; 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande).

Av **kursplanen**³ för ämnet moderna språk framgår att undervisningen i moderna språk syftar till att bland annat ge eleverna möjlighet att utveckla en allsidig

¹ Skollag (SFS 2010:800)

² Skolförordning (SFS 2011:185)

³ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Kursplaner, 5.6 Moderna språk.

kommunikativ förmåga. Denna förmåga innebär att förstå talat och skrivet språk, att kunna formulera sig och samspela med andra i tal och skrift och att kunna anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare. I den kommunikativa förmågan ingår även språklig säkerhet och att kunna använda olika strategier för att stödja kommunikationen och lösa problem när språkkunskaperna inte räcker till⁴ (Lgr11; Kursplaner, 5.6 Moderna språk).

Frågeställning 2

I **skollagen** föreskrivs att det pedagogiska arbetet vid skolenheten ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas och ansvarar för att kvalitetsarbete vid skolenheten genomförs. I **läroplanen** anges att rektor ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Vidare har rektorn, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans de behöver och att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen (2 kap. 9 § och 4 kap. 4 § skollagen, Lgr 11; Varje skolas utveckling, 2.8 Rektors ansvar).

En elev i grundskolan ska enligt **skollagen** ges extra anpassningar om det befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Särskilt stöd i grundskolan ska ges elever på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Av **läroplanen** framgår att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Vidare framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver (3 kap 5 och 7-10 §§ skollagen, Lgr; 2.2 Kunskaper, 2.8 Rektors ansvar).

⁴ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet ändras den 2 juli 2021 genom förordning SKOLFS 2021:5 som tillämpas första gången på utbildning från och med höstterminen 2022 (Lgr22).

Bilaga 3: Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

Utvecklingsområde X: <Här klipps utvecklingsområdet in i sin helhet. I det fall det finns flera utvecklingsområden kopieras denna malltext efter antalet identifierade utvecklingsområden. Ett tips är att denna bilaga gå med som ett wordfil när beslutet expedieras, detta så det blir enkelt för huvudmannen att använda mallen.>
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt? <Om beslutet endast gäller huvudmannanivå ska denna ruta tas bort.>